Por un non que todo o afirma, sobre a ConstituciÃ³n Europea

Description

Unha cuestiÃ³n clave no proceso globalizador, herdada do pasado foi a consideraciÃ³n da composiciÃ³n e configuraciÃ³n dos modernos estados naciÃ³n, o cal fai referencia ao rol das diferentes entidades soberanas no universo da construcciÃ³n de identidades. E se atendemos ao proceso de elaboraciÃ³n e de proposta obsÃ©rvase que este texto consolida unha Europa dos Estados e non dos pobos, volvendo a deixar sen solucionar unha dimensiÃ³n de suma importancia no contexto actual. Porque os estados non son depositarios da soberanÃa nen o residuo Ãºltimo da vontade dos cidadÃ¡ns senÃ³n que aluden Ã¡s institucIÃ³ns, estructuras, etc.

A negativa que todo o afirma. De cando vez estÃ¡ ben iso de trocar a perspectiva. Enfocar como as cubistas-picassianas rusas. SÃ³ de cando vez, claro. O sempre Ã© en exceso determinista. De empregÃ¡rmolo, facelo sÃ³ se gustamos dos buratos negros, claro. O tempo e o espacio como alienaciÃ³n das cidadÃ¡s e dos cidadÃ¡ns do s XXI?. Ao estilo de Foucalt. E quen sabe, dirÃa a miÃ±a veciÃ±a. A escasos 10 dÃas do primeiro referendo sobre o proxecto de Tratado polo que se vai rexer unha ConstituciÃ³n para Europa, podemos afirmar dende unha socioloxÃa crÃtica da historia, que estamos ante un novo intento de pechar, a berro de mÃ¡is madeira, un salto sen retorno. Agora ben, o pacto, o consenso entre as elites provoca unha vez mÃ¡is a redefiniciÃ³n do centro do sistema. E ante os axiomas que se pretenden neutrais hai un intento minoritario de visibilizar e de repensar o proceso.

Nunha anÃ¡lise sobre as consecuencias dos procesos polÃticos contemporÃ¡neos, Ã© dicir, sobre a formulaciÃ³n das axendas e dos actores polÃticos, obsÃ©rvase como a cuestiÃ³n europea non deixa indiferente nen aos lÃderes internacionais, nen aos mercados competencia. Obviamente. A aposta ou non por un modelo mobiliza aos media e demais estrategas da cultura de masas. Produce contradicciÃ³ns e reabre vellas feridas. Dignifica as ideoloxÃas que xa algÃºns pensadores tiÃ±an enterradas. Nesta ocasiÃ³n Boris Vian non ten obxecto histÃ³rico na esquerda, por sorte. A recuperaciÃ³n do polÃtico, da polÃtica, dos espacios crÃticos e de participaciÃ³n, aÃnda que minoritarios, vertebran o verdadeiro debate sobre as motivaciÃ³ns, os intereses e as consecuencias do proxecto constitucional.

Compre aquÃ, deterse en tres claves: a primeira, que fai referencia ao xermolo do texto constitucional; en segundo lugar a que atinxe aos contidos e consecuencias dos mesmos; e finalmente, ao papel dos partidos polÃticos con representaciÃ³n en Bruxelas.

Sobre percepciÃ³ns e realidades, a importancia dos plurais

Ante o salto cualitativo que supuxo a globalizaciÃ³n como fenÃ³meno nas sÃºas mÃºltiples dimensiÃ³ns, o Estado NaciÃ³n como tal, viviu ou estÃ¡ a vivir profundas transformaciÃ³ns. E con el remÃ³vense os fundamentos teÃ³rico Ã¢Â?Â? polÃticos vixentes ate hai ben pouco. Un cocktail entre a revoluciÃ³n francesa e a inspiraciÃ³n romÃ¡ntica que tivo a sÃºa traducciÃ³n no movemento nacionalista do s. XIX en toda Europa; as consecuencias da revoluciÃ³n de outubro en todo o mundo e unha nova interpretaciÃ³n das relaciÃ³ns entre os pobos que desembocaba nos procesos de independencia do s. XX.

E todo isto Ã© preciso telo en mente para entender porque, cando e como se volve a pensar en Europa. Estamos ante un nova fase da construcciÃ³n europea aberta Ã¡ pluralidade, ao dinamismo e futuras incorporaciÃ³ns ou polo contrario Ã© un proceso pechado e predefinido? No eido internacional atopÃ¡monos cun reaxuste nas canles decisorias e con superestructuras moitas veces complexas e percibidas como distantes para a meirande parte das poboaciÃ³ns aÃnda lonxe da cidadanÃa virtual que proclaman algÃºns teÃ³ricos. PercÃbense tamÃ©n novas e enriquecedoras perspectivas pero na que a preponderancia da utilidade de fortes e consolidados mercados se albisca como un reto histÃ³rico neste xogo entre a expansiÃ³n e a competiciÃ³n, tinxido de guerras preventivas por se acasoâ?¦

CentrÃ¡ndonos nos elementos que definen o proceso de redacciÃ³n do texto constitucional atopÃ¡monos cun sobredimensionamento do control horizontal en mans do poder executivo. No intento de pechar o proceso de construcciÃ³n europea e garantir deste xeito un consenso entre estados e forzas polÃticas, esquÃ©cese a rigorosidade no respecto aos eixes que definen un proceso de redacciÃ³n e aprobaciÃ³n dun texto constitucional moderno, sexa ben de tradiciÃ³n alemana ben italiana, seguindo a clasificaciÃ³n de Kelsen, ao optarse polo club de expertos, sen antes disolver o Parlamento e convocar unha asemblea constituÃnte.

O deseÃ±o da ConvenciÃ³n Europea defendida como garante da participaciÃ³n e dunha concepciÃ³n dinÃ¡mica e aberta do proceso, sen embargo, confirma as teses contrarias. Ao detÃ©rmonos, por exemplo, na anÃ¡lise da composiciÃ³n dos seus membros. Entre os 105 representantes dos Estados, da ComisiÃ³n, do Parlamento, dos Xefes de Estado, dos membros do Consello EconÃ³mico e Social, etc., sÃ³ 19 foron mulleres, Ã© dicir un 18 % de representaciÃ³n, o que salienta aÃnda a existencia dun teito de cristal para as mulleres nas sociedades europeas vulnerando os esforzos de Beijing, ParÃs, ou a propia DeclaraciÃ³n do Milenio.

Asemade, Ã© preciso lembrar que dos 25 estados membros sÃ³ 11, entre eles o Estado EspaÃ±ol, Portugal, Francia, Reino Unido, Irlanda, Dinamarca, Holanda, BÃ©lxica, Polonia, Luxemburgo e a RepÃºblica Checa, contemplan a oportunidade de definir a sÃºa posiciÃ³n nas urnas, e exercer cando menos o control vertical, clave nun sistema democrÃ¡tico, tanto como a separaciÃ³n de poderes: executivo, lexislativo e xudicial, que se nos atemos ao esquema definido para redactar e ratificar o Tratado de ConstituciÃ³n se vulnera en Roma.

AnÃ¡lise da proposta constitucional, cos Ã³culos kantianos?

Neste contexto impÃºlsase un novo marco que regula as relaciÃ³ns en todos os niveis e que afecta a 480 millÃ³ns de habitantes. PorÃ©n, como salientei con anterioridade, estamos ante unha redefiniciÃ³n da soberanÃa e do exercicio da cidadanÃa.

Ã? obvio, como asÃ salienta o EurobarÃ³metro cun 80%, que os cidadÃ¡ns e cidadÃ¡s europeas opten e apoien a existencia dunha ConstituciÃ³n, unha norma que regule como eixo central todas as polÃticas, dereitos, etc. Sen embargo, as enquisas acerca dos contidos da mesma son malia as diferentes campaÃ±as e escasos debates, un experimento ao estilo Paulov: un 68% afirman coÃ±ecer ou ter lido o texto. AÃnda asÃ Ã© esencial obter informaciÃ³n sobre as

motivaciÃ³ns do resto da poboaciÃ³n consultada que se traducen en considerÃ¡beis cifras de abstenciÃ³n, desinterese que reflicte o descoÃ±ecemento e apatÃa que produce o proceso de construcciÃ³n europea. E esta indiferencia indica un laissez faire acomodado, un sÃntoma problemÃ¡tico.

Atendendo Ã¡ proposta constitucional catro son os eixes que a vertebran: os principios fundacionais da UniÃ³n, as instituciÃ³ns da UniÃ³n, os procedementos decisorios e as polÃticas da UniÃ³n. EstructÃºrase en catro partes: I Parte, sobre DefiniciÃ³n e Principios da UniÃ³n; a II Parte alude Ã¡ Carta dos Dereitos Fundamentais da UniÃ³n; as PolÃticas e Funcionamento da UniÃ³n recÃ³llense na III Parte e sobre as DisposiciÃ³ns Xerais e Derradeiras na IV Parte.

O Tratado Constitucional alude a unha UE que asume a coordinaciÃ³n das polÃticas econÃ³micas e do emprego, a polÃtica exterior e de seguridade. De aÃ que primacÃa do dereito da UniÃ³n e a atribuciÃ³n de competencias sexa un esqueleto que precisa da maior das lexitimidades. Detereime en cinco argumentos a considerar.

Unha cuestiÃ³n clave no proceso globalizador, herdada do pasado foi a consideraciÃ³n da composiciÃ³n e configuraciÃ³n dos modernos estados naciÃ³n, o cal fai referencia ao rol das diferentes entidades soberanas no universo da construcciÃ³n de identidades. E se atendemos ao proceso de elaboraciÃ³n e de proposta obsÃ©rvase que este texto consolida unha Europa dos Estados e non dos pobos, volvendo a deixar sen solucionar unha dimensiÃ³n de suma importancia no contexto actual. Porque os estados non son depositarios da soberanÃa nen o residuo Ãºltimo da vontade dos cidadÃ¡ns senÃ³n que aluden Ã¡s instituciÃ³ns, estructuras, etc. Polo contrario, neste proceso de expansiÃ³n e contracciÃ³n a desapariciÃ³n dos micro universos de referencias mobilizase como ben salienta Castells.

En segundo lugar, compre mencionar unha novidade interesante: a iniciativa de convidar Ã¡ comisiÃ³n, a presentaciÃ³n dunha proposta, como se recolle no artigo I- 47, TÃtulo VI Vida DemocrÃ¡tica da UniÃ³n. En relaciÃ³n ao argumento que se alega sobre un incremento da democracia participativa, cabe debater se unha consideraciÃ³n procedimentalista que non veÃ±a acompaÃ±ada dunha aposta por condiciÃ³ns que favorezan o acceso Ã¡s canles decisorias non Ã© moi realista e eficaz, xa que para que un millÃ³n de sinaturas sexan aprobadas, antes se teÃ±en que dar unha serie de factores que permitan a creaciÃ³n dunha plataforma social con capacidade para difundir o seu proxecto entre a opiniÃ³n pÃºblica, que moi dificilmente non vai estar posicionada coa preponderancia que aos lobbies (existen 700 recoÃ±ecidos nas actualidade) se lles vai dar co modelo proposto.

Outra dimensiÃ³n de relevancia que propÃ³n o Tratado Ã© a creaciÃ³n dunha polÃtica europea comÃºn en polÃtica exterior e seguridade que se desenvolve no TÃtulo V AcciÃ³n Exterior da UniÃ³n. Sen dÃºbida unha das pezas decisivas da proposta, a PESC, lonxe de seren concibida como un elemento centrado na solidariedade e na procura de modelos pacÃficos e multilaterais consolida as polÃticas pro- OTAN: o intervencionismo, as guerras preventivas e a creaciÃ³n dunha Axencia Europea de Defensa e o principio de solidariedade cuxa aplicaciÃ³n menciÃ³nase no artigo III-329, CapÃtulo VIII, TÃtulo V.

Fronte os que defenden unha perspectiva social na proposta, a incorporaciÃ³n ao entramado institucional do Banco Central Europeo como Ã³rgano independente como reflicte o artigo 1-30 do CapÃtulo II evidencia contradicciÃ³ns de presupostos. AsÃ se regula como obxectivo principal do BC manter a estabilidade dos prezos. Ao mesmo tempo o Tribunal de Contas ascende de rango, mantendo nun segundo nivel pola sÃºa natureza meramente consultiva, ao ComitÃ© das RexiÃ³ns e ao Consello EconÃ³mico e Social, como se contempla no artigo I-32,CapÃtulo II, Titulo V, Parte I. Como resultado, o esquema triangular refÃ³rzase consolidando un modelo no que se aseguran as potestades do Consello Europeo, do Parlamento e o Consello de Ministros e onde se confirma o papel independente do Banco Central e do Tribunal de Contas. Como vemos, nesta opciÃ³n de enxeÃ±erÃa institucional afortÃ¡lase por conseguinte o piar econÃ³mico.

Finalmente e dun xeito inconcibÃbel pese ao consenso internacional e Ã¡ riquÃsima producciÃ³n material de normativas e aos encontros e convenciÃ³ns, a ausencia dun apartado especÃfico ou da menciÃ³n Ã¡ transversalidade e ao mainstreaminsg de xÃ©nero en todo documento contradise co desenvolvemento doutros apartados. Cando a ConstituciÃ³n se presenta como a compilaciÃ³n de todos os tratados anteriores tamÃ©n cabÃa a posibilidade de desenvolver e recoller un compromiso explÃcito neste sentido. Se ben na Parte III onde se cita a polÃtica social no artigo III- 210 apartado i: cita Ã¢Â?Â?a igualdade entre mulleres e homes polo que respecta Ã¡s oportunidades no mercado laboral e no acceso ao traballo ao home e a muller e promoverÃ¡ a igualdadeÃ¢Â?Â• sendo a UE quen apoie e complemente a acciÃ³n dos Estados neste sentido, a aparicIÃ³n dunha nova terminoloxÃa, eis os servicios de interese econÃ³mico xeral, artigo II-96, TÃtulo IV Solidariedade aposta por un modelo diferente a dos servizos pÃºblicos. Novamente, o texto despreza a normativa internacional ao omitiren un compromiso explÃcito que aposte pola creaciÃ³n dunha estructura cando menos mÃnima que garanta a recuperaciÃ³n dos espacios pÃºblicos.

Actores polÃticos, un escenario bipolar

Nunha primeira aproximaciÃ³n Ã¡s declaraciÃ³ns pÃºblicas e programÃ¡ticas dos principais partidos con representaciÃ³n no Parlamento Europeo albÃscase un consenso entre as forzas liberais e a socialdemocracia europea como apuntan os seus principais lÃderes: Hans- Gert Poettering do PPE-DE, e Klaus Hausch do PSE. Dos oito grupos con representaciÃ³n no Parlamento Europeo Ã© o Grupo Confederal da Esquerda Unitaria e a Esquerda Verde NÃ³rdica quen na sÃºa pÃ¡xina web ofrecen interesantes argumentaciÃ³ns para votar en contra: www.europarl.eu.int/gue/.

O abano partidario na Europa debuxa novamente e radicaliza os posicionamentos. A socialdemocracia europea acepta as normas e instrumentaliza a formaciÃ³n dos estados e da democracia fuxindo das contradicciÃ³ns do clÃ¡sico pai do Welfare State, C. Offe. Opta por un desinflado check and balance. Se D. Held apostaba no 1997 pola orde cosmopolita e o papel da democracia nesa nova orde global, de seguro que estaba pensando en exclusiva no papel dos estados, esquecÃ©ndose dos pobos e da conformaciÃ³n das minorÃas e das maiorÃas, e dos colectivos, principais esquecidos nesta proposta de ConstituciÃ³n.

Noutra banda, os liberais de Europa estÃ¡n encantados cun novo concepto: o capitalismo social. Que Ã© mÃ¡is do mesmo. ContinuÃsmo coa doutrina menos social da estratexia de Lisboa, do Informe Kok, e da directiva Bolkstein. A competitividade que persigue a UNICE e o BC coa estabilidade do euro fican lonxe doutras pretensiÃ³ns que se formulan dun xeito laxo nunha Carta de Dereitos Fundamentais que se valeira de contido, se atendemos a nova reforma institucional mencionada no apartado anterior, na que tanto o ComitÃ© das RexiÃ³ns (CDR) como o ComitÃ© EconÃ³mico e Social (CESE) non alcanzan a maiorÃa de idade a fican como Ã³rganos consultivos, fronte o Tribunal de Contas e o Banco Central Europeo que se consolidan como aparato forte da estructura europea.

Se hai dez anos se podÃa albiscar un certo desconcerto sobre a acciÃ³n e dos discursos dos movementos alternativos e das plataformas clÃ¡sicas, hoxendia exercen un novo rol na configuraciÃ³n e desmembramento de espacios reais diferenciados. Certamente, o proceso de globalizaciÃ³n estÃ¡ a conformar, como salientaba, unha reubicaciÃ³n de postulados de moito interese para o futuro.

ConclusiÃ³ns

Unha ConstituciÃ³n Europea do s. XXI alude Ã¡ definiciÃ³n de cidadÃ¡s e cidadÃ¡ns non dende presupostos abstractos ou metafÃsicos senÃ³n definidos dende a sÃºa condiciÃ³n identitaria: en funciÃ³n a unha pertenza territorial, Ã¡ comunidade de relaciÃ³n, ao xÃ©nero Ã¡ relaciÃ³n entre pares. Neste proceso de construcciÃ³n de mercados para o consumo, as novas Ã¡reas de poder responden Ã¡s dinÃ¡micas con propostas e modelos que posicionan a novos actores e novas responsabilidades. Os que de seguro saben das certezas do maÃ±Ã¡. Quen son desta vez os sapoconchos?

Porque as pluralidades e as expresiÃ³ns van mÃ¡is alÃ¡ dunha socioling¼Ãstica chomskiana. Hai que, deber de, promover, desenvolver, reivindicar o que?.Entre o imperativo, as recomendaciÃ³ns, a creaciÃ³n idealista e os compromisos existe a posibilidade dun cambio. Do centripetismo e o transfuguismo das ideas. Como o xogo da chave. A ver que lle da antes no corazÃ³n. E todo o modelo que se propÃ³n, lonxe de afondar na procura dunha Europa mÃ¡is xusta e solidaria entre os seus estados, naciÃ³ns e cidadÃ¡ns e cidadÃ¡s, o Tratado que establece unha ConstituciÃ³n para Europa, confirma a predominancia dos piares neoliberais sobre os que se asenta e afasta os aspectos sociais e de recoÃ±ecemento das pluralidades culturais que tamÃ©n estÃ¡n dotadas de vontade polÃtica e esquece os novos roles das mulleres nas sociedades contemporÃ¡neas.

Eis unha construcciÃ³n europea que dende hai mÃ¡is de 50 anos pula entre equilibrismos dignos de Youcenar. Dun eu que pasa polo nos. E viceversa. E ese Ã© o debate de fondo. Dende a validez das mÃºltiples interpretaciÃ³ns da realidade, que Ã© Europa? Quen somos Europa? Do singular aos plurais, do individuo aos colectivos. Penso logo nunha Europa non deseÃ±ada en exclusiva dende arriba. Por un non que todo o afirma.

Acceso ao artigo orixinal no repositorio web 1998-2012

APARTADOSTEMATICOXEOGRAFICOS

Europa ARQUIVO

IDIOMA

Galego

Date Created

Febreiro 11, 2005

Meta Fields

Autoria : 3858

Datapublicacion : 2005-02-11 00:00:00